

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проєкту наказу Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України «Про внесення Змін до Методики визначення розмірів шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства»

1. Мета

Метою прийняття проєкту наказу Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України є приведення у відповідність із законодавством Методики визначення розмірів шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства, затвердженої наказом Міністерства охорони навколишнього природного середовища України від 27 жовтня 1997 року № 171, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 05 травня 1998 року за № 285/2725 (надалі – Методика), та вдосконалення механізму визначення розміру відшкодування шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства.

2. Обґрунтування необхідності прийняття акта

Проєкт наказу Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України «Про внесення Змін до Методики визначення розмірів шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства» (далі – проєкт наказу) розроблено відповідно до вимог абзацу третього пункту 2 Положення про державну реєстрацію нормативно-правових актів міністерств, інших органів виконавчої влади, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28 грудня 1992 року № 731, та пункту 42 Плану діяльності Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України з підготовки проєктів регуляторних актів на 2023 рік, затвердженого наказом Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 15 грудня 2022 року № 535, а також за результатами практичного застосування положень Методики.

Об липня 2022 року набрала чинності постанова Кабінету Міністрів України від 01 липня 2022 року № 753 «Про внесення змін до Методики нормативної грошової оцінки земельних ділянок», яка передбачає, зокрема, що витяг із технічної документації з нормативної грошової оцінки земельних ділянок оформляється і видається автоматично в електронній формі з використанням програмного забезпечення Державного земельного кадастру. Зазначену реалізовану цифрову трансформацію не враховано в Методиці.

Частиною четвертою статті 41 Закону України «Про Державний земельний кадастр» визначено, що надання відомостей з Державного земельного кадастру за зверненням Верховної Ради Автономної Республіки Крим, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування здійснюється безоплатно.

Постановою Кабінету Міністрів України від 15 грудня 2021 року № 1325 «Про затвердження нормативів гранично допустимих концентрацій небезпечних речовин у ґрунтах, а також переліку таких речовин» визначено, що норматив (міліграмів на кілограм ґрунту з урахуванням фону (кларка)) гранично допустимої концентрації для нафтопродуктів, гранично допустима концентрація нафтопродуктів у

грунтах для земель, що надані під об'єкти видобування нафти, нафтохімії і нафтопереробки, нафтобази, склади нафтопродуктів, магістральні нафтопродуктопроводи, резервуарні парки та наливні станції нафтопродуктів, товарно-сировинні парки нафтопереробних заводів, сировинні парки нафтохімічних підприємств) складає – 1000, а для інших земель гранично допустима концентрація нафтопродуктів у ґрунтах становить – 500. Враховуючи це, виникла необхідність приведення положень Методики, які визначають небезпечність нафти та нафтопродуктів у відповідність до зазначеної постанови.

Абзацом першим частини шостої статті 7 Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» визначено, що за результатами здійснення планового або позапланового заходу посадова особа органу державного нагляду (контролю) складає акт.

При цьому, в додатках до Методики, використовується назви документів, які не визначенні Законом України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності».

Також, під час практичного застосування Методики виникла необхідність у приведенні її положень у відповідність до Законів України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності», «Про Державний земельний кадастр», «Про оцінку земель», а також врегулювання питання правомірності застосування Методики при розрахунку розмірів шкоди зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів в ході проведення слідчих дій правоохоронними органами.

Положення, які застосовуються у Методичі, у зв'язку з втратою чинності Закону України «Про відходи» необхідно термінологічно привести у відповідність до Закону України «Про управління відходами» та прийнятих підзаконних нормативно-правових актів.

3. Основні положення акта

Проект наказу спрямований на внесення змін до Методики з метою вдосконалення механізму визначення шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства, приведення її положень у відповідність із законодавством, а також усунення недоліків, які були виявлені під час її практичного застосування, з цією метою розроблено зміни до: пунктів 1.1, 1.2 та 1.3 глави 1; термінів визначених у главі 2; абзацу сімнадцятого глави 2; главу 2 доповнено новими абзацами; пунктів 3.1., 3.2., 3.3. глави 3; пунктів 4.1., 4.7. глави 4; пунктів 5.1., 5.3., 5.5., підпункту 5.6.1. пункту 5.6. глави 5; додатків 6, 7, 8, 9, 10 Методики; главу 3 доповнено новим пунктом; додаток 1 викладено в новій редакції та внесено редакційні правки.

4. Правові аспекти

- Земельний кодекс України;
- Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища»;
- Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності»;
- Закон України «Про Державний земельний кадастр»;
- Закон України «Про управління відходами»;

Закон України «Про охорону земель»;

Закон України «Про державний контроль за використанням та охороною земель»;

Закон України «Про оцінку земель»;

Постанова Кабінету Міністрів України від 01 липня 2022 року № 753 «Про внесення змін до Методики нормативної грошової оцінки земельних ділянок»;

Постанова Кабінету Міністрів України від 15 грудня 2021 року № 1325 «Про затвердження нормативів гранично допустимих концентрацій небезпечних речовин у ґрунтах, а також переліку таких речовин»;

Постанова Кабінету Міністрів України від 20 жовтня 2023 року № 1102 «Про затвердження Порядку класифікації відходів та Національного переліку відходів»;

Методика визначення розмірів шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства, затверджена наказом Міністерства охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки України від 27 жовтня 1997 року № 171, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 05 травня 1998 року за № 285/2725.

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація проєкту наказу не потребує фінансування з Державного бюджету України.

Реалізація проєкту наказу здійснюватиметься в межах затвердженої чисельності працівників Держекоінспекції і видатків, передбачених у Державному бюджеті України на відповідний рік за бюджетною програмою за КПКВК 2705010 «Керівництво та управління у сфері екологічного контролю».

Прийняття проєкту наказу в запропонованій редакції може вплинути на зменшення надходжень до державного бюджету.

Грошові стягнення за шкоду, заподіяну порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища внаслідок господарської чи іншої діяльності код доходів 240062100, до яких належить і грошові стягнення за шкоду, зумовлену забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства, є складовою доходів спеціального фонду державного і місцевого бюджетів.

Відповідно до пункту 1 постанови Кабінету Міністрів України від 13.03.2022 № 303 «Про припинення заходів державного нагляду (контролю) і державного ринкового нагляду в умовах воєнного стану» проведення планових та позапланових заходів державного нагляду (контролю) на період воєнного стану, введеного Указом Президента України від 24 лютого 2022 р. № 64 «Про введення воєнного стану в Україні» припинено.

У 2020 році за забруднення земель нафтою та нафтопродуктами суб'єктами господарювання нафтової промисловості сплачено до бюджету 275,184 тис. грн, у 2021 році 227,294 тис. грн.

Після приведення у відповідність Методики до постанови Кабінету Міністрів України від 15 грудня 2021 року № 1325 «Про затвердження нормативів гранично допустимих концентрацій небезпечних речовин у ґрунтах, а також переліку таких речовин» в частині показника «нафтопродукти» «нафта», розмір шкоди суб'єктам господарювання від забруднення земель нафтопродуктами та нафтою у випадку вчинення та фіксації таких порушень та у разі відновлення заходів державного

нагляду (контролю) буде складати на 37,5 % менше від суми, яка б нараховувалась відповідно до механізму, який визначений в Методиці.

6. Позиція заінтересованих сторін

Проект наказу не стосується питань функціонування місцевого самоврядування, прав та інтересів територіальних громад, місцевого та регіонального розвитку, соціально-трудової сфери, прав осіб з інвалідністю, функціонування і застосування української мови як державної, сфери наукової та науково-технічної діяльності.

Проект наказу не стосується питань функціонування місцевого самоврядування, прав та інтересів територіальних громад, місцевого та регіонального розвитку, соціально-трудової сфери, прав осіб з інвалідністю, функціонування і застосування української мови як державної, тому не зазначається позиція уповноважених представників всеукраїнських асоціацій органів місцевого самоврядування чи відповідних органів місцевого самоврядування, уповноважених представників всеукраїнських профспілок, їх об'єднань та всеукраїнських об'єднань організацій роботодавців, Урядового уповноваженого з прав осіб з інвалідністю та всеукраїнських громадських організацій осіб з інвалідністю, їх спілок, Уповноваженого із захисту державної мови.

Проект наказу не потребує проведення цифрової експертизи та отримання висновку Мініцифри про проведення цифрової експертизи у зв'язку з тим, що не стосується питань інформатизації, електронного урядування, формування і використання національних електронних інформаційних ресурсів, розвитку інформаційного суспільства, електронної демократії, надання адміністративних послуг або цифрового розвитку.

Проект наказу не стосується сфери наукової та науково-технічної діяльності та не потребує розгляду Наукового комітету Національної ради з питань розвитку науки і технологій.

7. Оцінка відповідності

У проекті наказу відсутні процедури, які можуть містити ризики вчинення корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних з корупцією.

Проект наказу не містить положень, які:

стосуються прав та свобод, гарантованих Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод;

стосуються зобов'язань України у сфері європейської інтеграції;

впливають на забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків;

створюють підстави для дискримінації;

стосуються інших ризиків та обмежень, які можуть виникнути під час реалізації акта.

Громадська антикорупційна, громадська антидискримінаційна та громадська гендерно-правова експертизи проекту наказу не проводилися.

8. Прогноз впливу

Проект наказу є регуляторним актом.

Проект наказу за предметом правового регулювання не матиме впливу на ринкове середовище, забезпечення захисту прав та інтересів суб'єктів

господарювання, громадян і держави; розвиток регіонів, підвищення чи зниження спроможності територіальних громад; ринок праці, рівень зайнятості населення; громадське здоров'я, покращення чи погіршення стану здоров'я населення або його окремих груп; екологію та навколишнє природне середовище, обсяг природних ресурсів, рівень забруднення атмосферного повітря, води, земель, зокрема забруднення утвореними відходами, інші суспільні відносини.

9. Прогноз результатів

Реалізація проєкту наказу забезпечить дотримання вимог абзацу третього пункту 2 Положення про державну реєстрацію нормативно-правих актів міністерств, інших органів виконавчої влади, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28 грудня 1992 року № 731.

Прогноз впливу реалізації проєкту наказу на ключові інтереси заінтересованих сторін:

Заінтересована сторона	Вплив реалізації акта на заінтересовану сторону	Пояснення очікуваного впливу
Суб'єкти господарювання, щодо яких вивлено факти порушення законодавства про використання та охорону земель.	Встановлення прозорості системи нарахування шкоди.	Вдосконалення механізму визначення розміру шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства.
Державні службовці Держекоінспекції та її територіальних і міжрегіональних територіальних органів, що здійснюють перевірки, інструментально-лабораторні вимірювання та розраховують шкоду (десятки людей).	Прозоре та зрозуміле визначення шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства.	Зменшення ризику корупційних зловживань. Покращення стану довкілля, забезпечення екологічної безпеки, раціонального використання і відтворення природних ресурсів. Забезпечення охорони земель та їх раціональне використання. Стабільне наповнення державного бюджету.

Т.в.о. Голови Державної екологічної інспекції України

Ігор ЗУБОВИЧ

«_____» _____ 2025 р.